

Enstitüsü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Vahit Türk
Tez Türü ve Tarihi : Doktora-Mart 2022

ÖZET

ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİ ESERLERİNDE ALINTI SÖZLERİN YAPI VE ANLAM BAKIMINDAN İNCELENMESİ (ÇARH-NÂME, KISSA-YI YÛSUF, RİSÂLETÜ'N-NUSHİYYE, SULTAN VELED'İN TÜRKÇE MANZUMELERİ)

Çağla Barikan Topci

Bu çalışmanın konusunu, Türkçenin Anadolu'da yazı dili olma sürecini şekillendiren Çarh-nâme, Kıssa-yı Yûsuf, Risâletü'n-Nushiyye ve Sultan Veled'in Türkçe Manzumeleri adlı eserlerde yer alan alıntı sözler oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı, söz konusu eserlerde yer alan alıntı sözlerin Türkçe işleme nasıl sokulduğunu ve hangi kavram alanlarına ait olduğunu saptamaktır.

Çalışma, giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Yapı incelemesi başlığını taşıyan birinci ana bölümde, çalışmanın kapsamını oluşturan eserler sözcük düzeyinde alıntılar ve sözcük grubu düzeyinde alıntılar başlıkları altında, ekleşme bilgisi ve söz dizimi yöntemleriyle incelenmiştir. Anlam incelemesi başlığını taşıyan ikinci ana bölümün ilk kısmında, söz konusu alıntı sözlerin hedef dil ve kaynak dil anlamları karşılaştırılarak art zamanlı anlam bilimi yöntemiyle anlam değişimine uğrayan sözler bir tablo üzerinden gösterilmiş; ikinci kısmında yapısal anlam bilimi yöntemlerinden kavram alanı kuramı bağlamında ele alınarak tematik bir biçimde tasnif edilen alıntı sözler, her metinden seçilen bir örnek cümlenin bağlamı üzerinden değerlendirilmiştir. Sayısal tablolar başlığını taşıyan dördüncü ana bölümde, alıntı sözlerin metinlerdeki geçiş sayısı göz önünde bulundurularak sayısal tablolar oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Eski Oğuz Türkçesi, Çarh-nâme, Kıssa-yı Yûsuf, Risâletü'n-Nushiyye, Sultan Veled'in Türkçe Manzumeleri, alıntı, anlam bilimi, kavram alanı.

University : Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Graduate Studies
Department : Turkish Language and Literature
Program : Turkish Language and Literature PhD
Supervisor : Prof. Dr. Vahit Türk
Degree Awarded and Date : PhD-March 2022

ABSTRACT

EXAMINATION OF LOANWORDS IN OLD OGUZ TURKISH WORKS IN TERMS OF STRUCTURE AND MEANING

(ÇARH-NÂME, KISSA-YI YÛSUF, RİSÂLETÜ'N-NUSHİYYE, SULTAN
VELED'S TURKISH POEMS)

Çağla Barikan Topci

The subject of this study is the loanwords in the works named Çarh-nâme, Kıssa-yı Yûsuf, Risâletü'n-Nushiyye and Sultan Veled's Turkish Poems, which shaped the process of Turkish becoming a written language in Anatolia. The aim of the study is to determine how the loanwords in the mentioned works are put into Turkish operation and to which conceptual fields they belong.

The study consists of an introduction and three main parts. In the first main part, titled as structural analysis, the works that make up the scope of the study are examined under the titles of citations at the word level and citations at the level of the word group, with the methods of affixation and syntax. In the first part of the second main section, which is titled semantic analysis, the target language and source language meanings of the aforementioned loanwords are compared and the words that have undergone semantic changes with the diachronic semantics method are shown on a table; in the second part, the loanwords, which were handled in the context of the concept field theory, which is one of the structural semantics methods, and classified in a thematic way, were evaluated in the context of a sample sentence selected from each text. In the fourth main section, which is titled as numerical tables, numerical tables are created by considering the number of occurrences of quotations in the texts.

Key Words: Old Oguz Turkish, Çarh-nâme, Kıssa-yı Yûsuf, Risâletü'n-Nushiyye, Sultan Veled's Turkish Poems, loanwords, semantics, conceptual fields.